

Caroli Venerandi Cæsaris Pontificis Cubicula-
re in Remonduni servatū ad R. P. Petrū Men-
dozam Archiepiscopum Toleranū Hispaniæ
Primatem ac S. R. E. Cardinalem Prælato.

Cum accepissem Præsul optime Fernā-
dum iustissimū Hispaniarum Re-
gem iudam Barcinonæ eouentus agerent
ac iura populis diueta uelano nescio quo leno-
petitum uitæ discrimen adisse: tam atroci nun-
tio percussus: cepti nō sine admiratione merum
ipse cogitare: quo nam modis diuina pudentia
cuncta gubernāte fieri poterat: ut uir tantæ uir-
tutis ac pbeitatis i tū dirū lectuolumq; casum in-
cideret. Ac me multa cū alo meo agitatē rō ipsa
in hāc potissimū lūmē duxit: ut existimare hu-
mani generis hostes: deo pmittere: nefariū illud
factus esse molinos. Legit nāq; sæpe i sacris lris
demonū inuidiā potius in uiros pbesq; facino-
rosos latere: suisq; nocēdi artes exercere consue-
uisse. Quippe q; hos ita p suis satellitibus ac mini-
stros habeat: illos uero sui (ut ita dixerim) nata-
rei regni acerrimos iustissimosq; hostes expiat. Ita
q; cū Fernāndus nihil ageret: nihil moliret: nihil
postremo dies noctesq; cogitaret: nisi quæ ad ue-
ræ fidei applicatōem & sūmi dei cultū ptinerēt:

tas & infidie. sine ad exercitia & corroboramēta
virtutis non ad eius interitum. Indignū etiā
diuinæ clementiæ uisum est ut uir tam sanctus
Rex tā iustus: tam pius tā bene de omni religio
ne Christiana meritis: inhonesto mortis genere
interiret: & propterea eum ad magnas & præcla
ras res gerendas referuas celesti ope ab impiis
manibus liberauit. Hæc igitur mihi mente agi
tanti uisa est sane digna materia: in qua præcla
ra quæq; ingenia deludarent. Itaq; ut ipse quoq;
quoad uitæ meæ ferrent. Regiæ gloriæ non des
essent: sumpto calamo totam eam digessim & per
sonis uariis aquas induxi loquētes: distinxi quo
res non solum lectas sed etiam oculis: quorū sen
sus in nobis acerrimus est: spectata: plus haberet
& uoluptatis & gratiæ. Cumq; iam mihi: ut Na
lonis uerbis utar: siq; erat dicēdi carminis uis
deficiat: siq; minor factus inerte sit: fungarq;
hoc tempore: Horatiano more: uice cotis: acutū
reddere quæ ferrum ualet: exors ipsa secūdi ma
terii ipsam Marcellino nepoti & alumno meo
qui Poeti mihi hoc delectatum uersū describēdis
poeticisq; coloribus salua rerum dignitate ac ue
ritate pingendam exornandamq; tradidi. Quod
is plane affecutus uidet. Nā ita res inter utrūq;
temperata est: ut cum ueritate ac religione tra

mibi nō mō uero simillimū; sed & certissimū ut
tam et demonū cōsilio & instigatōe factū esset
ut uisus ille Regem ferro necare conatus sit.
Quippe cum mēs eius nullis artibus aut dolis
nō illocebris uoluptatum; nō terrore; nō minis;
nō deniq; illis laboribus aut capieis periculis a
recto cursu ac sancto insinuito deflecti posset; ea
una diabolice fraudi ad sua regna tuenda resta
bat uia ut scilicet de medio tolleretur & sua ne
ce alios Principesq; fortasse eius uestigia ipso
sternam essent imitandi detereretur. Diuina uero
providentia iocundo id fuisse prorsum existima
ri debet ut Regis uirtus enitesceret & inter ad
uersa illustrior fieret. Siquid ut a sacris doctori
bus traditū est: Virtus in infirmitate perficitur
sine hoste marcescit. Et prospera etiam sapientiū
afos nōn unq; transuersos agunt a recto; aduersa
uiros exprobrant atq; ad usum uirtutis exercent.
Et propterea solicus est eleganter dicere Deme
trius philosophus: Nihil sibi infelicius uideri
eocui nihil unq; euenisset aduersis. Non tamen
demonū impietas ad necem usq; sequi permitta
est. Eorū enim potestatem constat dei uoluntate
quodā nō ligatū esse neq; illis licere p animi li
bidine in bonos uiros suas nocendi artes exerce
re sed eatenus duntaxat quatenus eorū crudeli

neret atq; ut acerbo eius casu ingemissent: ita sa-
nitate reddita: plurima uoluptate laticiaq; affi-
ci. Hoc igitur opusculum: quod: Fernandi Ser-
uari: titulo prænотauit: ut Regio nomine insig-
nitum gratius in studioforum manus deueniret:
cui potissimum dicarem: nullus te Venerande Pon-
tifex magis idoneus occurrebat. Siquidem hæc
quæ ad laudem utramq; gloriam istorum Chri-
stianissimorum Principum: quos tu summa fide
& obseruantia colis: spectant: & in quibus sis tibi
locus: qui & dignitate: & qua apud illos uales
gratiam decernat: assignatus est: iucundo nimirum
animo lætoq; uultu excipies: & tua auctoritates
qua polles plurimum: facile ab inuidorum mori-
bus tueri poteris. Quod ut facias Reueren. Pa-
ter te etiam atq; etiam rogo.

rimopere assentiret: & a Poëticus auctore La-
ctantio: officiū est: ut ea: quæ uere gesta sunt in
alias species obliquis figurationibus cum decor-
re aliquo conuerſa traducat: non penitus abhor-
reret. Cum autem hic adessent Regii Oratores
Berardinus Caruaial Paceñ. & Iohannes Mer-
dina Astoriceñ. Præſales: quorum uterq; cum
ſumma bonitate ac prudentia: ſingularē in om-
ni ſcientiarum genere doctrinam coniunxit: eor-
um acerrimo iudicio opusculum ipſum iam ad
calcem perductum ſubiciendum putauit: quibus
argumentum & carmen laudantibus: hortanti-
busq; ut pro honore & gloria inclyti Regis res
in lucem deduceretur: eam ut Comœdiæ ſeu tra-
gœdiæ ſolenniſdem ſuffragantibus agi recenſe-
riq; curauit. poteſt enim hæc noſtra: ut Amphi-
trionē ſuū Plautus appellat: Tragicocomœdiā
nuncupariq; perſonarū dignitas & Regiæ ma-
ieſtatis impia illa uiolatio ad Tragicā: iucun-
dus uero exitus rerum ad Comœdiam pertinere
uideantur. Tanto autem ſanore & attentione ab
ipſo Pont. Max. pluribuſq; Cardinalibus ac præ-
ſulibus (ut inferiores taceam) ſpectata eſt: ut fa-
cile appareret: eos omnes uel ſola fama uirtutū
Fernandi Regis illeſtos omninoque ad eius lau-
dem dicerentur: aut fierēt: ſtudioſe audire & cer-

At nunc res agitur maiorem tota laborant
Regnamisi audaces, vestra succurritis artes.
Hesperie Rex ille potens (nam uera fatebor
Sic fiet hostis atrox nobisq; inimica retrahet
Sternuas arma diu) properat confinia nostra
Imperio domitare fac: nostrisq; clientes
Insequitur ueteri densidans arua colono:
Non aliter q; si uictor foret iste secundus
Amphitryoniades: cui nunc Schendcia proles
Imperet hanc duro monitu Iunonis iniquae.
Quid memorem quoties nra de gente triumphos
Retulerit: quotiens spoliis reuiscat. henustas
Innumera iuuenum comitatus utring; ceteras?
Quis nescit: quotiens hostili sanguine campos
Sparsit: atq; amnes mutare coegerit undas.
Ex se mirari solito non ire colore.
Nec contentus adhuc tupei Magmede repulsa
Sede suaueteres proscindens undiq; leges:
Paudelq; meo scdissima sub iuga missos:
Granatam domuit: uictosq; intravit in urbem
Improbis: & populum dictis parere coegit.
Optima nōne mihi dudum pars cesserat orbis?
Africa nonne mei fuerat latissima iuris?
Nōne Asiam nostris dederam parere ministris
Europaq; bonam partem lateq; usgabri
Et totum nostro molibar subdere iugum

2 Marcellini Verardi Casenatis Fernandes
Vbi exultat ser. Seruatus. vulgus libet totum
Voz. Romanos liberos totumque mori. Voz. Jura
regni. Ad Pont. Max. Prologus.

O patriso pastorum mundi fidelissime custose
Qui portas summi referas & claudis olympis
Ne pigeat nobis aures prestare benignas
Et placidos vultus: ut libera corda timore
Fernandi eximium nomen laudesq; loquantur.
Infera quem ferro dum turba necare pararet
Seruauit superi clementia summa Tonantis.
Eius ut auspiciis irem te sceptris tenentes
Immensum Christi uoluit uexilla per orbem.

PLUTO AD FURIAS.

Spes tartareæ sedis regniq; p̄fundi
Eumenides: quodā nemini cuncti ipse
Et subitus tumidas cōcepit sæpi' iras. Equerebar
Concutiens caput horrendum: q; sæpe uiderem
Nescio quos: nostris popularibus indere mentes
Vt nos deferrent: lactantes ditia & ampla
Dona piis tribuis: sceleratis infera regna.
Sed tamen ista leui fuerant hortamina damnos
Vix quota pars prestare fidei nam uocibus hoj
Nouerat assuetis pergens confidere rebus.

At desiste tamen grauis tua pectora curis
Sollicitare metu tristi molimine nostro
Liber eris. Nihil est gemitu q. pectora lasses.
Concuciam diro fecundam crimine mentem
Qua ualeo mortale genus confundere & orbem.
Mutato faciam soli tibi seruiat ille
Consilios soli q. manus tibi tradat & arma.
Ergo age securus per me ad tua tartara migras
Teq. sine caræ mortuum solare maritæ.

MEGERA.

O foret Alecto grauisbus redimita colubris
Reddere sollicitam mentem cui fata dederunt
Et stimulis homines deflectere tramite rector
Horrida tu uoce quidem nunc multa Tyranno
Tartaræ sedis promittis & impia facta.
Sed quæ certa tæx tandem sententia menti
Sederit expedias breuiter: paucisq. resoluæ.
Nam nos ambiguo sensu uariisq. tenemur
Quo pacto liceat tantum subuertere Regem:
Qui stabili ratione pedes defixerit ambos.

ALECTO.

O sociæ num uos quid nã mea pectora possunt
Horrida quid ualeat lambentes mœbeæ Cerasæ
Præterit: an nostrum penitus torpere putatis
Pectus? An obliuæ quot pestes: quotq. minaces
Mente geram furias: cur me nox atra sinistro

Sentacione istra confusus fraude dolisque
At nunc Fernando contraria signa ferente
(Pro dolor) Europa iam dudum cessimus omnis
Nec dubium quin hic Nabatheum subiungat orbem
Easque domos: proprio nisi forte labore
Nunc mihi fertis optemque uobis bella moueret
Innumerasque datur gentis ad prelia fertes
Et pacem turbare: grauique ciere tumultus.
Esse precor memores o summa potentia Divis
Pacificas quotiens urbes ad bella uocatis:
Concordesque domos: quotiens discerpere mater
Lymphata per uos properat sua pignora mente.
Ergo agite o nigri spes & tutela Baratri:
Per stygias undas stagna intemerata rogamus:
Aeribus innumeris secundum uerrite pectus
Nostraque: quae pereunt defendite regna sororis
Consilio parili uos hic decernite quae so
Qua Regis furor hic possit ratione teneri.
Sic nos securo repetemus pestilose sedes
Tartareas: caecaeque domos: nocteque profundam.

ALECTO.

Dux Herculi uenerande pater: cui turba silentium
Tristis: & immensa famulantur regna Baratri:
Quam sollicita non uanos mente timores
Concipis: & merito tantum compescere Regem
Molis nostro minitantem uincula regnos

Pesse manifestusque etiam te crine nouena
Fundere concussosceimus tibi pectora late
Insanens per fusa odiis quibus undiq; ferua
Bella mouere potes subitoque eieci tumultu
Per te Pirithous fugisset Thebes per te
Dilectum fratrem uictisset Castora Pollux
Et Piladem infidum quodam uocitasset Orestes
Deniq; sola tenes scelera tu quoque ubiq; est.
Sed tamen heu frustra soror hanc molimina dixi
Mente tibi concepta reor. Sunt irrita crede
Consilia. O quotiens comitata instructa plene
Multipliciq; doloresq; nocentibus hydri
Hunc hoim uolui pervertere ab ordine rectos
Nec ualuisquam multos ad talia facta
Impuleram prius ante mea multosq; coegi
In proprios ferire patres: uictisq; parentes
Parcere pignoribus. Quoties mihi riata Parcis
Contingam infandum petis: quotiensq; furcis
Gestare in superos crudelia tela coegi
Et tamen huc precibus blandasq; libidine nūq;
Non precor dirisq; minis mulloq; periclo
Non solitis stimulis acuta non fraude moueret
Non trepidante metu potui: non artibus ullis
Sed ne te nimium longo sermone moramur
Crede mihi cecitis rapidissima flumina cursum
Sistere cernimus. Solemque micare tenebris

Puderit in tenebras parua / rabiemq; cruentam
 Ipse parens Heribus dederit menteq; maligna
 Num totiens dabitur nostro subuicere gentis
 Concordes frenos infans Regesq; superbos
 Ante mea potero crudelia ad arma vocare
 Nec fas unius fuerit mihi uertere mentem
 Sed uos Germanæ mihi credite Numina testor
 Inferni patriamagni Phlegmonis & undas
 Iam faciâ pateat quid nâ mea pectora & hydrae
 Verbera quid ualeant rabiemq; infusa per omne
 Corpus & undantes spumis furialibus itas
 Hunc ego confundam mentem caligine cæci
 Et uariis tentabo modis animumq; labantem
 Armata impellam dextra serpentibus atris
 Desistat subito faciam melioribus actis
 Deferat & superi sublimia signa Tonantis
 Hinc nostrû cupiet procedere feruidus agmen
 Viribus & nostris inuadere castra fuorum
 Restituet nostro Plutoni quicquid ademit
 Christicolumq; omnis late populabitur agros
 Instaurans ueteres leges monumenta uerendi
 Magnosq; suas nûc misere prostrata uidemus
 Deniq; quicquid habet numerosa potetia mundû
 Hoc duce (nec fallor) stygia diuisione prometur
 MEGERA.

Non equidẽ inficior multû Germana colubras

ALECTO.

O sorore nostri superna potentia Regis
 Funeris Germana manus nunc porrige nobis
 Oscula iunge precor. Picci per numina Divis
 Pallida iuramus: nihil est: quo regna tueri
 Nescis: quous melius: sic sic Rex ille procerus
 Non alia ratione potest aut arte domari
 Per te nunc (sateor) solam Germana repertū est
 Ars mea: quod nunq̃ potuit nec totius Megetas
 Ego valeo: & solers iam dudum perfice captum.

TISIPHONE SOLA.

Concite Tisiphone fecundum cōcute pectus
 Anguiferum commisce caput: reminiscere quā
 Senu patres facinus tendens in Fata Deosq̃
 Spicula: conuoluens furiali cuncta paratu
 Non opus ignauo nunc est: nec inerte ministro
 Sed quo non usquā fuerit crudelior alteri
 Qui sit & humano confueta sanguine sordas
 Semper habere manus: qui gesserit pectora plena
 Criminibus diris: qui blando fallere risu
 Norit: & illecebris occultam intexere fraudem
 Obuius ergo mihi: dum sic furibunda pereris
 Quis dabitur: quis hūc cui nūc serpētibz atris
 Pectora cōfundam: stimulemq̃ furore profano
 Et quem Regalem deducā ad Principis Aula:
 Sanguinis ut cupidus flagrantq̃ cupidine regni

Et Phæben splendere diu non ordine rectos
Quam quis consilio ualeat uel fraude profana
Huc heicini a superis conuolare ad impia facta.
Quare age Tisiphone si quid tibi mēte relediti
Quo nobis firmare queas fluctantia corda
Angustis in tergum solito de timore relictis
Probre etiam rabidis rursus factam uocibus itam
RAPIDUS TISIPHONE.

Non ego tantateo credar concepta Baratro
Ni scierint quodcumq; nefas committere nostra
Pectoranti scierit caput hoc confundere celsum
Si iubeat dominus Phlegetōeis & infera turba.
Nūc opas aggredior maius q̄ uertere mentem
Postq̄ nil fraudes profundi nil dira uenient
Nil stigmata quibecq; mince nil blanda uoluptati
Nō opus ē uerbis uideo: sed sanguine & armis.
Me uocat iste labor: nihil est quod uerba nra
Non ualeant agitare mihi est immanis hybris
Ingenium: & rapidis fluviorū incertius undis
Acrius harpyis: multo uolēcius haustis.
Hoc onus ergo mihi notamq; relinquite curam
Iam scio quid furias deceat: quid pectora nra
Per me nunc Orbis gemitu reboabit & axis
Hesperius per me Regalia tota maledunt
Sanguine nunc referā tanto de Rege triumphū
Vulnere inuadito capite & ceruice recisa.

Obicitur ualeam moras ostendere nostros.
Dispero misere: solitum nisi dextra cruorem
Hauriat: & uirum conceptum poëste fundant.

TISIPHONE SECVM.

Aptior haud nobis poterat se offerre minister.
Hic (taceor) longe superat me nempe magistris:
Possidet hic quicquid scelerum possedimus oëti
Ibo igitur propius: ceptumq; augebo furoribus.

EADEM AD RVFFVM.

O deus omnipotens! spes dulcis alimpe
Dic mihi dic agodum: quid te turpissima dudū
Oeta Ruffe tenent: cur sic inglorius annos
Exigis: & florem uitæ consumis inertem?
Heu tandem cognosce precor: quid temp tuumq;
Nunc deat ratiō: ne spernas uerba rogantis:
Si te prima meo gremio de matre cadentem
Sedula suscepi gremioq; membra refovi
Sæpe sinu rigido quom fletibus ora rigares:
Si tibi materna porteximus ubera uocet
Per me si ferrum nosti satiare cruore
Vndantissæ populis crudele intendere lethum.
Heu nescis nescis: quid nam tua Patra parant:
Quid fortuna tibi quid sidera quidq; Deorum
Numinasti in melius rabidâ conuenire mentes
Nec tibi segnitie libeat corrumpere uitam.
Hesperia (mihi crede) plage dominabere totis

Regem obruncatum folio detrahet ab alto.

EADEM RVFFVM CONSPICATA.

Sed quem tam diu uideo lucentibus ire
Huc oculis uariisq; genis & sponte furentem
Sanguine capacie pperantē: an Ruffus iniquæ
Progenies uesana stygos? iam uerba tenebo:
Vt bene percipiam quo mentem dirigat omnis.

RVFFVS SECVM.

Siccine tranquillam mentem: uicamq; quietam
Esse mihi putat? Cur dudum a sanguine fuso
Celsare manus? non hæc clementia nobis
Conuenit: hæc nimium marcescunt membra getes.
Ocia nunc abeant: Agito crudelia mentes:
Veh quibus occurrat: furiabo sanguine ferris
Mortibus innumeris dirabo Tarras nigra:
Si scelus hic dormientabo fidera cordis:
Aut uiolabo diem superis uel bella mouebo:
Impiger & dictis furibundus iura ructor.
Hæc me facta decent: non uitam duere inertē.
Num mihi cur rabiem dederit uiolenta Megera?
Cur me Tisiphone nutruerit obere diot?
Tertia monstrant cognatum haurire cruorem?
Cur proprios letho manus hæc robusta patres?
Cur natos dederit? cur fratres? cur ue serotes?
Si pia facta iuuant recto deducta penore?
Cur tamen heu podēs cur non se tanta facultas

Quoniam pactum iuratum facinus committere timentis
 Crede mihi genetricis: nihil est tibi turpe: quod ardens
 Dextra reformidet cultro munera furentis:
 Dum modo me possim solio trabesque superbum
 Reddere: & angusta caput hoc ornare corona.
 TISIPHONE.
 Aduertis igitur patris te Russe deobo:
 Iam scio nouisti ferandem Martis alui nuntia
 Qui communis amor lazi nunc dicitur orbis:
 (Pro dolor) & nostris totiens qui fundere gentis
 Appropinquans semper remeat: mictricibus armis
 Clara triumphali redimimus tempora lauro:
 Quem supplex oriens audito nomine tantum
 Occidensque dies posita feritate uertunt:
 Hic est qui regnum certa tibi sorte dictum
 Possidet: & magna munitus utrinque caterua
 Præradiat solio: fruaturque quod ipsa parant:
 Prouida fata tibi: sed te quid Russe quid ultra
 Detinet imbellem: cur non in Regia lecta
 Sponte furis: cur non recipis uiolenter adempta?
 Si uir es: en tempus nunc est: quo uota sequaris
 Expectata diu. Trepidus nunc iura superbus.
 Dat populis: tanta secutus fraudis & astus.
 Ipse per insidias tacita sub ueste latentem
 Illuc fer gladium: quem tergo Regis adhesus
 Exerces: audaci iamdudum perfice dextra.

Si parere uelis solitaſq; reſumere uireſ.

R. VFFVS.

O quæ ære uentos geſtas pro crinibus angoreſ.

Per teſperq; tuum caput inuictabile nonq;

Deſiſtam genetrix longe uenerandæ regere.

Ne mihi nunc monſtrare ueliſq; ſic paratiſ.

Quid fortuna mihi. Doceras ubi præmia tantæ

Fare age cara paræſ. Monſtra dū pectora ſeruæſ

Dū manus in præpetæ dūq; ipſius ardor iheret.

Eia age iſto præcibus cari ſectaris alumina.

Sic tibi præpetuo liceat per regna ſilentium.

Tartareum in turbam nigido ſeruire flagello.

TISIPHONE.

Poſtq; magnanimum pectus tibi Ruſſe paratū

Effrenſq; animos tanta aſſurgere prompte.

Conſpicio rebus dabitur mihi crede miniſter.

Oprimet quod ſummis præcibus cōtēdiſ habere.

Nunc monſtrabo uiam qua teq; tuumq; ſupore

Auguſto liceat ſaniſſam ſatiare cruore.

Quod decus inde ſerex q; tamq; merebere landē

Quippe mihi uidet clarum Diadema uidere

Temporibus radiare tuiſ. ſed uiribus uni

Nunc opus. & ualide nequaq; parere dextre.

R. VFFVS.

Iam me iam nimium longo ſermone morariſ.

Expedit tandem: quæ ſic quæ tanta facultat:

Squallida consuevit longi post vulnere belli.
Ac nunc quis tantos Proceres tantasq; Pholages
Pro superis ductare uolet per aperta pericla?
Haud ducibus cunctis sedet hoc senectia cordis
Bella sibi nunc quisq; gerit: solumq; laborat
Imperium proferre suum: cessatq; caeni
Quod cōmune uidet. Marcescunt pectora iurpi
Segnitie potius q̃ quis succurrat amicis.
Nunc sola ambitio regnat: calcatur honestum
Sub pedibus: cumulant opes discrimine nullo.
Nusq; Fabritius: nusq; mens sancta Camillis.
Hic solas (fateor) communia bella gerebat
Non sibi sed fidei: clypeo munitus & hasta
Semper: & afflicta nunq̃ defessus in armis.
Quare hic si nostri percussus uulnere Russi
Sanguineā pulsabit humū: quis deinde uetabit
Auspice me totum Plutoni tradier orbem?
Magnedusq; mei late monumenta uagari?
Quis digna me laude feret? quæ sola sororum
Nunc fuerim cōmenta uiam: qua nostra iuuenē
Imperias: heu tantam iamdudum passa procellis.
¶ Vtterius sed certa uetant me Fata morari
Iam uideo: prohibentq; frui Regione serena.
Hinc Acherontas descendere cogor ad umbras
Tartareiq; Iouis tenebrosa reuifere Regna.

Horrida terrifico maculentur rostra cruce:
 Ipsa frequens aderit: nullo te Ruffe, relinquant
 Hæc ericilla manus: quæ certum dirigat actum
 Nunc curare tuum est: tanto ne dextera capiti
 Neve animas tibi betas: aliam iudicis ad ossa
 Si qua potes: penetres studiis popularibus ipsa
 Sis gratis faciam: magnūque sequare favorem
 Omnibus inveniam viridi serpente furorē
 Peruertamque hominum mentis caliginem: cæcat
 Tota salutat: subitum te Hispania Regem
 Ergo age tolle moras: dū se tibi cōmoda perhibet
 Temporibus dum faciles ventis: nūcirbala pande
 RVFFVS: *Quibus enim maliqui roga*
 Non opus est verbis: nec tanto diu rogant
 Nampego mi longe superē documenta Magistri
 Ni capiti imponam madidum diadema: eroret
 Sisyphium facito subeat mea vīta laborum
 TISIPHONE SOLA: *Quis enim roga*
 Quas mihi debebunt laudes: qualesque triūphos
 Tartaræ: si tantum Regem prostravit alumnus
 Noster: & intrepidus hostilia colla secarit
 Hesperio sellam denudans Rege Circule
 Qui solus hostes popularis impete magno
 Perdere tentatur: totūque fugare per orbem
 Nec superum falcire fidem: propelluntque cruore
 Fundere cessabat: semperque insurgere mater

Inferasquo nufq; Maieftas Regia tuta eft.
Hæc animû tamen afflictæ fpec unica reddit:
Quod perhibent vulnus diuina forte retentum:
Ne penitus cari refeccret colla mariti.

EIVSDEM ORATIO PRO
SALVTE REGIS.

O pater omnipotens: o fummi rector Olympi.
Cuius opus mortale genus:æcelumq; profundû
Planitiesq; immenfa maris:ſpacioloq; tellus:
Hoc caput o libeat mundo ſeruare cadenti:
Quod fuerat totiens alienæ cauſa ſalutis.
Proſuerit proprii capitis tot aperta pericla:
Tot ſumptus:diuine Patrauiſq; labores
Pro ſancta ſubiſſe fide:tot milia uinculis
Exoluſſe hominum diro ſamulancia Regi.
Impia proſuerit Maurorum caſtra fugalle:
Inſigneſq; ſaceris templis poſuiſſe triumphos
Et Magmedæas totiens fudiſſe cohortes.
Tu quoq;: quo ſcelix patrono Hiſpania fertur:
Huc ades:& meritum Regem diuine Iacobe
Aethereo cõmune patri:reſectur acerbum
Vulnus:& ignauo reddatur pœna nocenti.
Nec liceat regnare malis uirtute iacente
Sub pedibus diris:Quis enim ſas eſſe putarit
Vexariq; pios:contraq; uigere nocentiaſ?
EADEM VISO DIVO IACOBO.
Sed quis tam ſubitus percuffit lamina fulgor:

REGINA AUDITO REGIS VUL-
NERE EXANIMATA EGREDI-
TUR CVM NVTRICE.

NE miserā pauidas q̄ tristis percussit aures
Nūtiūs. heu pro quoties audita recor-
Pro supi subito potius mihi terra dehiscat. & dor-
Vel me perpetuus deminat fulmen ad umbras:
Quam quī q̄ nostri violarit corpora Regis.

NVTRIX.

Parce precor lachrimis. & fletibus ora rigare.
Qui scis an uerus fuerit de uulnere Regis
Nūtiūs? an potius mendaci uenerit ore?
Vix equidem credo quēq̄ Regina fuisse
Tam diram: & tota penitus ratione carentem:
Vt uiolare tuum tentauerit esse maritum.
Qui placidus semper tractabat cuncta benigno
Imperio: qui tantus erat moderator honesti
Iustitiaeq; simul: per quem iam saecula redibant
Austri: qui tanta populos in pace regebat.
Praemia digna bonis qui solus reddere notari
Et fratri cohibere malos: quo Principe tandem
Tuta uidebatur nimium sibi machina mundi.

REGINA.

Heu mirū hoc minime Nutrix mihi cara uidet:
Tempore praecipue nostro quo regnat erj minis

Sordescuntq; lituani portas cuspidē pulset
Miles& hostili minuetur uulnera ferro
Gaude igitur matrona dei dignissima donist
Vir tuus euasit seruatus grandibus actis
Imperioq; Aflic. Veniet iam sub iuga supplex
Africa& immensus diuinis legibus orbis
Sub uestro imperio discet parere subactus.

REGINA SOLA.

Quas tibi nūc grates referāque munera tandē
Coniuge pro incolūni: pro toto deniq; regno
Maiestas ueneranda dei Quae lumine recto
Cuncta uidens subiecta polo mortalia facta
Poenia digna bonis: poenāq; nocentibus addis
Sed quid lenta moror? cur non adoleſcunt odores
Ignibus accensiscut non in templa facello
Tot ita uotorum saluo quae multa marito
Debemas: sed quid crepuerunt ostia Regis?

EADEM CONSPECTO REGE.

O decusso carae spes & generosa uoluptas
Coniugisso uitae requiesco dulce leniant
Pectore quis rabido coniunxit quis mēte pſanat
Quis penitus ratione carens: tibi fata pararat
Impia? Nirm Seyron fuit hic: nū Sparthacis &
REX.

Dic rogo dic coniunx: nunquid de uulnere isto
Auribus hausisti? Scin quantum colla periculi

Humanam superans aciem? sint omnia fausta
Sit felix quodcumq; paras Pater optime diu.

DIVI IACOBI AD REGINAM

CONSOLATIO.

Desine iam lachrimis castissima femina: tristes
Comaculare oculos. Cessent iam uota precosq;
Solicitare deum. deponas corde timorem.
Vox tua iamdudum placidas peruenit ad aures
Aetherei patris. Qui cum spectaret ab alto
Horrendū facinus: qđ barbara dextera parabat
Huc me festinam supero demisit Olympo.
Qui caeleste manu lenirem uulnera Regis.
Immeritaq; uirum prohiberem morte perire.
Duxerat indignum coeli pater ille supernas:
Si Regem tanto superum qui flagrat amote
Cui fidei comissus apex: qui regna Tonantis
Assidue proferre studet per mille periclas.
Proditor unius inerti ignaua morte nocant.
Non tamen hęc Regē credas mala talia passum
Criminis ob pernas aut laesi Numinis itam.
Sed pater omnipotēs uoluit sic Principis huius
Explorare animū. Nam uirtus inelucta sese
Rebus in aduersis melius probat: inq; periculis.
Corrumpit metem sapientiam inuolq; fatigat
Prospera nutritur generoso uita labores.
Pace diuturna manescunt fortis cordas.

1623 = 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630.

Nec dubitatione caret: prenditq; catenas
Mordicus: & populo spectanti triste minatur.
Res monstrosa quidē. Capiti stāt lumina tetra.
Terribilis facies premitur pallore nefandos
Intuitusq; solum semper non lumine rectos.
Lingua uenena gerit. liuent rubigine dentes.
Deformis macies apparet corpore toto.
Nusq; risus adest. suspiria semper abundant.
Horrendumq; caput redimitur crinibus atris.
Inficit aspectu quicquid conspexit acerbo.

REX.

Quid nisi suppetias nobis diuina tulissent
Numinasq; facile occidissent colla recisa
Vulnere terribili? quanta est (en cernit) cicatrix.
Nunc igitur uere patuit q̄ mutua cura
Sit nostri superis. Nūc sunt nūc magna gerēdas
Ne tanti immemores meriti doniq; uocemur.
Iam duribus nobis totum uenerāda per orbem
Aetherei patris uolitant signa per Afros:
Perq; Asiae campos. imponam gentibus illis
Diuinas leges. ibis Regina per urbes
Innumeras: gentisq; truces documenta docebis
Mitia. Magnanimos quotiens mirabere Reges
Imperio parere tuo scitrate subactas
Hæc sunt quæ dudum flagrantī mente reuolues
Nunc peragenda magis. dū nō præsentia desint.

Vitasti nuper superum seruata fauores
Scin quanto clypeo pro me diuina Iacobi
Numina nunc steterint? scin vulnera sana repete
Ipsius auxilio minimum mouisse dolorem?

REGINA.

Ordine nunc recto mihi cuncta relata fuerunt.
Vex age dic Contumax nū debita quæso nocentē
Pena manet? patit'q; ferox adamantina uinclas
An sibi consuluit pedibusq; fugasq; rapaci?

REX.

Seruatur uinctus tenebroso carcere & atrox
Impia iam grauius premitur religata catenis
Dextera: lamq; pedes plectūtur compede grādi.

REGINA.

Iure qdē. At quo nā monitusq; mæce: nefandū
Crimen ad infano concepit pectore? sciltin?

REX.

Nescio. Nam uulnus lecto me affixerat altum.
Sed Mendoza: mei requies non parua doloris:
Quem nō ista latent: poterit tibi cuncta referre.

PETRVS MENDOZA CAR-

DINALIS.

Quid nisi mira nimis referā credendaq; tardes?
Nam quociens Proceres uestri scitantur ab illor
Quæ nam causā foret sceleris tantiq; paratus?
Respondet tanq; penitus ratione careret.

Nomina : & excedso contingere uertice cœlum:
Fernando monstrante uiam cum coniuge clara:
Perq; omnis resonet scelix Hîspania terras.

Fernandi Seruati finis.

Eiusdem in Russum Regie Maiestatis uiola-
torem Inuoclia.

Quis tantū scelix dederat tibi Russe su-
Amaratq; truces ense forentē manus:
Qui sacra indiderat mētemq; talia monstra
Suaferat: O stygii dira propago lacus.
Quod tibi confem possit facinusq; scelusq;
Quod maius monstrū Phœbus in orbe nocet
Tu Schyrona grauem superas : & Bebryca, dira
Buliris minor est impietate tua.
Huic foederi cedunt uiolenti facta Proculisti
Et Schiniæ Istmiacis pena timenda uiris.
Bistonii ingenium superasti imane Tyranni
Carmibus humanis qui faciabat equos.
Iam tibi Tandalidæ uincuntur perfide fratres
Turbarunt nidos qui dapē Solis equos
Spartacus & Chrisus seruilia signa ferentes
Dicent mites Egeonia usq; simpl.

Numina constitui nullos uitate labores.
Tu uero interea dum nos pia tela paramus.
Magnaniamq; acies : animosq; classica Marci
In tua testa redi conceptaq; soluere uota
Cura sit atq; aris meritos imponere honores.
Mente dein grata Pario de marmore surgant
Fac seruatori sublimia templa Iacobus
Qui me totq; simul seruauit corpore in uno

CHORVS.

Exuperat solidum uirtus interrita ferrum.
Nō timet infanos hominum bene nata furorē.
Non Siculos ignes : rapidi non fulminis iras
Et uiget in duris : gaudetq; per aspera ferri.
Pectore magnanimo contemnit inertia facta.
Sepe quidem aduersis agitur casibus atq;
Fluctuat nūq; didicit succumbere uicta.
Nil fraudes nil uincla nocent : nil dira uenenat
Nil Pelag' nil scylla rapax nil seus charybdis.
Nullus in hanc (monito) crudelia tela mouere
Audeat amittet uires & robora dextra.
Huic omnis debetur honor atq; deniq; sola
Immortale decus meruit nomenq; perenne.
Hæc nos conciliat superis hæc scandere cælum
Aethera scq; docet sedes : super astra uolare
Nos facit : & nūq; sentit communia fata.
Dilecti nunc igitur Reges æterna meriti

Sed superi qui cuncta uident mortalia iusto
Lumine: Quicq; regunt ordine quæq; sacor
Vocibus Helisabes flexi precibulq; pudicis
E manibus diris eripuerunt Ducem:
Diuinatq; caput seruant ingentibus actis:
Teq; graui dedunt uipera læua cruci.
Si sapias ergo tuo gratare Hispania Regi:
Turicremos spargens flore & odore focos.
Sancta sacerdotes exornent templa Corollis:
Maxima sanguineam uictima plāgat humū.
Omnibus & superis concordi uoce rogatis:
Sit tibi Rex tantus læta precare diu.
Sed tamen heu facias: ut perfidus ille furensq;
Det poenam: qualem commiseruisse uidea.
Credem tibi nulla est nulla inclementia. Fas sit
Innocuo Regi non timuisse malos.

Finit.

Non Marius in Sella ferocine Crines eructus
Conferri poterant impie Ruffe tibi
O sedes indignum quod nulla pericula soluat
Quodq; patet supero displicuisse Patri
Oblitus recti committens sacra profanis
Oblitus quidnam fasq; piumq; petant
Tu ne caput sacrum gladio resecare parabas
Quod infam innumeris praebebat ante uiris
Tu ne ducem tantum uiolare insane potaras
Qui gerit assidue Martia bella Deo
Qui uictoranda ferens uictoria signa Tonantis
Impia Barbarici contrahit arma ducis
Qui Mauro Hesperia felici Marte fugatos
Inde domum uictor clara tropaea tulit
Quisq; suos cupiens purgatos reddere fines
Iudaicum Hispano reppulit axe genus
O caput infanum quod nulla encubitus purget
O cui uipereo pectora felle urent
Soluere cum demes Adamantina uincla furebas
Queis superi Hispanos implicuere Deos
Quos stabili iunxit diuina potentia Caelo
Haud furor hos hominis dislocat e potest
Ergo in Fortandum non haec sed in arberis alii
Namina direxisti tela nefanda miser
Hoc genus humanum crudelis dextra perebat
Orbis in hoc quoniam statq; caditq; salus

[illegible]

1993

Si vero cum talibus ualeas perire uerae Pauperis Angustiis. itaque
ego propterea ut dixi. de quibus antea scripsi
ad te litteras desinisse scribere: neque enim de his bene scribere
indignis constando bonis. et amplius de
desinisse. Sed cum me uideam quae sunt meo
incontinentia uentem. ualde meum expro-
bare. ita uero fortuna tua per te. et quosdam gra-
dus ad summam dignitatem fastigium euehere
factum est: ut ex uita desinas. tunc defunctus
quoque conualens sit. capere. et si uis quoniam
meum bene uideam. etiam consuetudinem esse. ut
desinendum periculum. itaque per te. et per
de ceteris illud. etiam per te. et per te.
ad eum. multum amicum. etiam per te.
illud quoque desinendum. quod in te. etiam
desinendum. et per te. et per te. et per te.
Quod ne inter cetera amplitudinem per te.

infans proficiamus: hominibus admonem. Sed multum
viam qua me ab illis in uia agnoscam. rep
munda: placet: demerem si dixero modo uocabu
dum. Adhuc res cuncta postulantibus non tantum uideri fructu
in suis sed tantum gaudemus diffundere. Deastrong
uero non omnia sed illa tan tantum quae legum inter
pensis cum ignorant aut simulant si forte aut
qua rigeret faceret se nescire aut in quibus
aliud pro alio accipit. Quodam tamen ex re
ribus assignamus quoniam fieri potest ut aliquis
fuit ignota. Hominem etiam omnes quae aut sunt
concupit aut obsequia aut nobis illa a nostro com
git. q. Videlicet non omnia possumus omnes. Nam
illa quae sunt in promptu quod opus fuit attingere
cum victis et aetate cetera difficile ueretur. Ad
uocamus praeterea huius nostri operi libellum qui
de Romanorum magistratibus sacerdotibus iuribus
et legibus Pompeius Laelius composuit: opus cu
literisq. uera tum reliquis omnibus omnino dese
pluribus studiosis praeferimus. Quod si forte
illud hoc uideretur magis peritioribus laboribus
Dignatione eius probari agere deinde peritior
multo maiorem et quoniam ignoratio manus de

multis rationem quandoque me ubi ratione ducit
atque multo magis benevolentia faceret. Ea autem est
ut quando non debet condempnari te cum audire
reddere uox loquax te cum per litteras te cogitare
te intueri te contemplari. Quod si iam hac non
feci illa in meam causa fuit quod pudet ut me de
proscriptis quidam diceret hoc est de ceteris huius
modi sedens reuocare te ad nos per illa quendam
parua et uidentia que si ad te misissent in
uito cum suo aut te displicet eliceretur. Huius
vero cum sit nihil in animo non tamen ab asti
ficio meo discides per aliam a professione in
disciplinam et peregrinam te uolens per se in te eligi
te iudicem patroque affectum in hoc profes
sionem operi quod habet rationem est complens et
in alios miridos ac detestatos. Scribamus enim
de rebus ad genus hominum dedit naturam
potentibus et qui cum magnam doctrinam
speciem per se ferant et qui solis sunt cum aut
deum consulti alii respondere aut iudicare
de posse ac te de te imperata tu autem in te
misissent atque indignabuntur ulli de te ab

tenentur hominum potestates hoc est quod ad in-
dicium Sacrorum licet pertinet. Nam cum pro-
terea genera bonorum ut Boni patres tradunt, ut la-
quorum fortuna dominatur, iuxta quibus
natura proficit, bonorum que sunt in animi in-
potestate, bonorum utilium que in finem ob-
tinent gaudere, leges utique sunt. Sacundum
que sunt mala medicina est conciliatio. Ho-
restorum que sola simpliciter dicuntur bona
sunt licet sunt aequi. Atque post hanc omni-
noctibusque dubium id quod ad medicinam
conferat. Deinde quod ad utrumque in primis
multum ratione eademque difficultatem con-
notum magis me est conducibile: et ne ut ali-
bi bonum dignum non deus ferat ad unum
liberis quique de Hispanis antiquitatem contra
illos omnes optineam qui sub hoc titulo de
proseptione aliquid de illis suspicant, ostenda-
mus quod a cataphysico vniuersali ducti mille
quingentes annis & ipsi que in Hispania gesta
sunt nihil illis suspicant atque deus. que sunt
ab illis scripta non modo non suspicant sed
vniuersalia. Atque obicitur tibi Ovidianum illud

